

În decembrie '89 s-a afirmat la televiziunea suedeză de către o ziaristă de origine română, Ana Maria Narti, că românii ar fi fost bucuroși dacă armata sovietică ar fi venit să "oprească baia de sânge" în România; aceeași persoană a mai afirmat că România este o țară fără tradiții democratice și că, în "accidentul" de la Tg. Mureș, românul era cel care-l bătea pe ungar, adică, lucruri care îi prezentau pe români ca lipsiți de democrație și de umanitate. Cum vedeți aceste aspecte?

R.T.: Dificil de spus. Am revăzut-o pe Ana Maria Narti după 40 de ani, ieri seară, ne-am propus să ne mai vedem, ne cunoșteam foarte bine, știam în mare că ea are o anumită orientare politică, pe care o respect. Sigur, nu, nu Ana Maria Narti sau alții sunt cei care au spus primii că acolo românul l-a lovit pe ungar, acest lucru a venit dintr-o dezinformare de care este responsabilă chiar televiziunea pe care o conduceam eu. Nu importă că eu nu eram în țară - eu eram în vremea aceea în alte părți - dar, cum să spun, televiziunea noastră este responsabilă și pentru această dezinformare, la care a contribuit foarte mult televiziunea irlandeză, o echipă de jurnaliști irlandezi, și alții.

În ceea ce privește povestea cu armata sovietică, este evident, este o glumă. Atitudinea română față de Rusia este cunoscută, chiar, după părerea mea, uneori exagerat, pentru că Rusia reprezintă o mare civilizație pe care n-o poți da la o parte. Sunt de acord cu cei care spun că noi nu avem tradiție democratică. Noi NU avem tradiție democratică!

S.C.: Aș vrea să...

R.T.: Vremea interbelică, sau vremea lui Carol I, la care noi facem aluzie întotdeauna cu multă mândrie, a fost o perioadă de înjghebare a democrației, dar o democrație extrem de românește, cu bătăi la urne, cu falsificări, cu... Noi de abia înjghebam o democrație și o să vă șochez, și o să vă șochez cititorii prin ceea ce spun acum, dar nu este omul politic, e istoricul culturii care vă vorbește: românii au nevoie de... de o democrație muschiuloasă! Românii au nevoie de o democrație autoritară! Idealul politic românesc, exprimat sau neexprimat, rămâne Ioan Cuza și Carol al II-lea. Adică, niște conducători cu vână puternică.

S.C.: Eu mă opun total folosirii termenului de "democrație" astăzi. Consider că termenul este total greșit folosit. Între cele două războaie mondiale, totuși, în Parlamentul României existau, în afara partidelor politice, 14 grupări cu reprezentanți pentru minorități: evreiască, germană, turcă ș. a.m.d.

R.T.: Sigur că da. Se înjgheba o democrație...

S.C.: ...lucru care nici astăzi nu există în Suedia și în multe țări occidentale...

R.T.: Dar în România există!

S.C.: Poate că este timpul să luăm în discuție termenul de "democrație", să dăm...

R.T.: Știți vorba aceea? Democrația este ceva care uneori este absurd, dar cum nu ai ceva de pus în loc, asta este! Cu povestea cu minoritățile, sigur, Franța sau Grecia, țări din Comunitatea Europeană, nici nu se gândesc să recunoască minoritățile. Noi mergem pe acest drum, am declarat că minoritățile sunt una dintre avuțiile importante ale unui popor. Nu mai putem să dăm înapoi. Noi avem două minorități: minoritatea maghiară și minoritatea romă, a țiganilor, care sunt minorități importante în România. Este un dat al istoriei, istoriei mai vechi sau istoriei recente în cadrul țiganilor, dar nu mai putem să dăm înapoi. Am mers pe această politică și suntem una din țările care realizează cea mai "open minded" politică în materia de naționalități, nu putem acum să dăm înapoi în această materie. Dacă-i bine sau rău că ne-am înscris pe acest drum, asta este altceva.

S.C.: În încheiere, vă rog să-mi spuneți care este scopul vizitei dvs. în Suedia.

R.T.: Este inaugurarea acestui an românesc cultural, care, cum ați văzut ieri la deschidere, a fost un început sub auspicii favorabile. Sigur că aceea a jucat un rol foarte mare și Televiziunea Română Internațional, care a anunțat această acțiune. Am rămas foarte plăcut impresionat. Practic, din diaspora românească nu cunoșteam decât două persoane de foarte bună calitate intelectuală, doi oameni din domeniul meu, dr. Radu Lăzărescu și dr. Mircea Iliescu, restul nu am avut plăcerea, sau pe Ana Maria Narti, pe care am revăzut-o, chiar uitasem că este aceea...

S.C.: Și care a făcut un mare deserviciu românilor; va trebui mult timp ca suedezii să uite...

R.T.: Nu pot să comentez în niciun fel, că nu cunosc această situație. Am constatat, ca să vorbesc de zona românească, că sunt oameni de foarte bună calitate intelectuală, ceea ce deosebește de - este o privire superficială, făcută de ieri seară - ceea ce deosebește, oarecum, zona suedeză de alte zone, unde românii sunt mai numeroși și mai amestecați. Aicea i-am văzut, totuși, destul de participativi la acțiunile țării, ceea ce nu se va întâmpla, să spunem, în Germania sau la Paris. În ceea ce privește, însă, scopul "Anului cultural românesc în Suedia", nu-l organizăm pentru români, să ne înțelegem! Românii sunt suedezi de origine română și-i respectăm ca atare. Este pentru această lume suedeză, care, cum spuneți dvs., are niște imagini speciale despre noi. Vrem să arătăm că România este țara lui Enescu și nu este țara lui Enescu neapărat prin Rapsodiile care sunt apropiate de gustul foarte folcloric...

S.C.: Tot romantismul este marcat de "gustul foarte folcloric"!

R.T.: ... dar este un european, pe care l-ați auzit ieri, în "Impresii din copilărie", sau în "Sonată. După aceea, prin tradiția sa istorică, o să avem o foarte frumoasă expoziție de arheologie aicea; prin folclorul său de bună calitate - cum știți, Muzeul Satului a fost gândit după Skansen, cam după modelul Skansen-ului (se scrie și se citește Skansen, n.r.), o să fim prezenți aicea, într-o patrie a etnografiei, cum este Suedia, cu asemenea lucruri. Sper să putem arăta valorile europene ale culturii românești, așa cum Suedia are valorile sale... Noi suntem aicea într-o situație foarte interesantă: țări periferice în Europa. Dar, cum spuneam ieri la lecția de la Universitate, reprezentând polul pozitiv și polul negativ. Din punct de vedere economic astăzi, de pildă, este foarte interesant acest lucru: cum putem, două țări atât de diferite economic, să corespundem spiritual, și cred că putem corespunde spiritual, chiar dacă România are încă multe de arătat aici. Economia are o importanță foarte mare, sigur pentru generațiile care o trăiesc, dar, așa cum vorbeam și aseară, cu niște oficiali, la 1900 România era una dintre cele mai bogate țări ale Europei și Suedia era țara cea mai săracă. Dacă noi punem pe picioare agricultura, înainte de toate agricultura, această imensă bogăție a României, și dacă punem pe picioare și turismul, cred că cam în 30-40 de ani se va realiza, agricultura mai repede, eu pronostictez că prin anul 2050 România va fi una din țările prospere ale Comunității Europene.

S.C.: Sunteți un pesimist! 2050!?

R.T.: A, nu! Am spus una din țările prospere. Au trecut 12 ani de abia!

S.C.: Vă mulțumesc pentru interviu.

R.T.: Da, da.

* Din: Ana Canarache și Vasile Breban. "Mic dicționar al limbii române", Editura științifică, București, 1974:

pag. 30: amoral, -ă, amoral, e, adj. Care nu respectă morala, care nu are notiunea moralității.

pag. 328: imoral, -ă, imoral, e, adj. Care este contrar moralei; care încalcă principiile moralei. ◆

La București a apărut revista AREOPAGUL LUMINII editată de Duh și Adevăr, al cărui director este domnul Sergiu Grossu.

Domnul Sergiu Grossu a editat la Paris din 1971 revista CATABOMBES, cu subtitlul "mesager supra profesional al Bisericii Tăcerii", alături de nenumărate lucrări, printre care amintesc: "Lagărele de muncă din URSS", "În spatele cortinei de bambus", "Vania Moiseev", "Infernul chinezesc", etc. Pe lângă activitatea de scriitor, editor și ziarist, domnul Sergiu Grossu a organizat, într-o serie de orașe din Franța, și conferințe de informare legate de apărarea drepturilor religioase în Europa Răsăriteană.

AREOPAGUL LUMINII are o prezentare grafică elegantă, realizată de arhitectul Daniel Munteanu.

Un abonament anual costă 60.000 de lei și poate fi procurată la adresa: C.P. 22.232, București.

S.C.

(Continuare din pag. 24: Brândușa Masion.)

La noi s-a luat din nou calea românească originală, "placa turnantă între est și vest", "noi nu ne-am vîndut țara", dar vedem de ani de zile cum i se canalizează toate resursele în chip sud-american în buzunarele clanului.

S.C.: Se folosesc organele de stat din Germania de cunoștințele și experiența românilor aflați în Germania la relațiile bilaterale? Ce știți despre aceasta?

B.M.: Nu cunosc decât izolat asemenea relații bilaterale: un caz - două în industrie. Fapt este că investitorii germani nu vor să își mai piardă banii în România, în absența unor legi stabile de protecție a investiției, care să se și aplice. Cunosc această reticență a firmelor germane de a se aventura în România chiar de la mine de la servicii. Alfa și omega în România ar fi respectarea legalității, dar ce revoluție din toate rădăcinile și pe ce durată ar fi necesară ca să pună jurisdicția în drepturi!

S.C.: Ce mai aveți de adăugat?

B.M.: În cadrul activităților CROM constat că noi, românii, avem un deficit, parțial explicabil, de educație de grup, de concepție comună, fără prejudecăți pozitive, asupra valorilor noastre reale. De fapt, noi nu vrem să ne confruntăm cu reevaluări incomode, iar ca alternativă ne complacem în spiritul de las' pe mîine, sau las' pe altul. Iar cel mai îngrijorător lucru este că emigrația intelectuală a tinerilor continuă, probabil din cauza aceluiași deficit. Am înflinit și mulți oameni minunați la CROM, aceasta este satisfacția mea. ◆